

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrtek " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrtek " 2 " 60 "

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rekopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:

Za navadno trisopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

Vabilo na naročevanje.

S prihodnjem mesecem se začneja novo četrtletje izhajanja „Slov. Naroda.“ Vabimo torej najljubno gg. stare prijatelje in naročnike našega narodnega lista, kakor tudi vse druge slov. rodoljube, da kolikor mogoče hitro svojo naročnino ponoviti, ali v novič poslati blagovoljivo. Skrb naša bode, da naš list, za politični napredek slovenskega naroda mnogo potreben, svoji nalogi vedno bolj ustreza. V ta namen prosi v imenu domovinske blagosti in koristi podpore vsacega slovenskega rodoljuba

vredništvo in lastništvo „Slov. Naroda.“

Naročnina (naj se blagovoljivo pošiljati administraciji, „Slov. Nar.“ v Maribor) znaša: po pošti za četrtek leta 2 gl. 60 kr., za pol leta 5 gl.

K našim notranjim zmešnjavam.

Česka deputacija je bila pri cesarji. Cesar se je zahvalil za izraz udanosti, ktere ga je deputacija prinesla iz dežele česke. Po uradnih sporočilih pa je bilo cesarjevo vedenje proti deputaciji jako hladno. „Politiki“ se telegrafuje: „Vtis cesarjevega sprejema je bil srčno slab“ in „Boh.“ vé s svojimi tovarišicami in tovariši poročati: „Deputacija je bila vidno konsternirana.“ Ni lahko tolmačiti si vse to. Cesar je priznal udanost českega kraljestva, a je vendar hladno sprejel in nezadovoljno odpustil deputacijo tega udanega in zvestega kraljestva. Še več! Po dunajskih časnikih soditi je cesar naravnost rekel, da noče zapustiti pot ustavoverne stanke, katerih državopravna opozicija nikdar ne bode hodila in noče hoditi. Vidno je, da je cesar v navskrižju s svojim lastnim prepričanjem in s tem, kar mu poročajo vladni možje. Na račun cesarjevega prepričanja stavimo njegovo zadovoljnost in

pohvalo česke udanosti, na račun vladnih poročil pa stavimo njegovo ustavoverno nehotenje. Kaj so neki že ti vladni možje vse cesarju različnega in nasprotnega svetovali? Ni tega dolgo, ko je cesar naglašal spravo z vsemi narodi, in denes pa vidimo cesarja zopet na stališči tiste stranke, ki (o spravi piše v „N. Fremdenblatt“: „Nemci na Českem se bodo pogodili s Čehi, Nemci bodo tirjali zadostne brambe za svojo narodnost, katero jim bodo Čehi brezpogojno priznali, in potem bodo Nemci priznali česko državno pravo. Potem pa je konec Avstrije.“

Tú bi bilo dosti razmišljanja na mestu. Prepuščamo ga bralcem. Samo to hočemo konstatirati, da oficijelna nemška stranka zametuje vsako spravo med narodi in da hoče iz mednarodnih prepričanj iskati svojega dobička. Kdor more vladarja v sedanjih priznani „osodopolnih“ časih riniti tej stranki v naročje, on nima avstrijske politike, nima avstrijskega čustva in on se je krivega storil zločina, za ktere g niti v našem likurgičnem kazenskem zakonu nimamo pravega imena.

V nemških krogih se je te dni brezpogojno izdalo geslo: „Sprava Čehov in Nemcev bi bila konec Avstrije.“ Ali hočemo še očitneje dokazati nemške nestrpljivosti, vladopoželjivosti in veleizdaje?

Drugi koroški tabor v Žopračah dne 18. septembra.

—i. Akoravno so se tabori na Slovenskem že tako udomačili, da so postali prav potreben in važen faktor v političnem gibanju za boljšo prihodnost borečega se slovenskega naroda, vendar moramo reči, da so nas in gotovo vsacega domoljuba posebno razveselili tabori, ktere napravljajo domorodci koroški. Kakor že prvič v Bistrici, pokazalo se je preteklo nedeljo zopet v Žopračah blizu Vrbe, da med koroškimi Slovenci klije še dober naroden duh, da ni treba družega, nego nekoliko navoda in pogumnih voditeljev, in koroški Slovenci

bodo krepko stopili na stran svojim kranjskim, štajerskim in primorskim bratom, ki živé v vsaj nekoliko ugodnejših političnih razmerah. Drugi koroški tabor, ktere ga so domoljubi koroški z vse hvale vredno energijo brzo po prvem sklicali, obnesel se je tako dobro, da nas ni več strah za koroške Slovence, ako bodo tako napredovali.

Dan 18. septembra je bil zopet pomenljiv v zgodovini slovenski, okoli 10.000 koroških Slovencev je stopilo navdušeno „v kolo k bratom Slavjanom“, pokazali so sijajno, da vse zatiranje, vse nadloge, katerih jim je v politični borbi pretrpeti, niso ugasile čuta „da slovensk' je Gorotan“. Prepričali smo se v veliko svojo radost, da Koroška še ni propala, vzdignili so ponosno glavo tudi koroški Slovenci, od katerih je morebiti že z britkim občutkom mislil marsikteri slovenski domoljub, da so za nas izgubljeni. Da ni tako, kazal je sijajno zopet drugi koroški tabor.

Že dolgo pred odločeno uro se je začel zbirati narod na taborišči, ki je bilo napravljeno na prav pripravnem mestu tik ceste, ki pelje iz Vrbe v Rožek, na posestvu g. Primoža Košata, kateri je prvi podpisal vabilo za tabor in tudi vložil vlogo za dovoljenje. Okoli tretje ure pripeljal je vlak iz Celovca veliko število taboritov od Velikovske, Pliberške in Celovške strani z več zastavami. Od vseh strani je vrel narod skupaj z godbo in zastavami, veselo prepevaje slovenske pesmi, in še pred četrto uro bilo ga je zbranega okoli odra blizu 10.000, med njimi več ko dve tretjini moških. Taborovanje pričelo se je še malo pred četrto uro, ker smo se bali, da bi nas prezgodaj ne razkropili grozeči oblaki, ki so se zbirali nad glavami, vendar se je razletelo in vreme je ostalo prav ugodno.

Prvi je pozdravil taborce g. posestnik Košat, ter omenil važnost taborov in nasvetoval za prvosednika g. dr. Zarnika, ktere ga je ljudstvo, poznajoče ga deloma že od prvega tabora v Bistrici, navdušeno potrdilo za voditelja tabora. G. dr. Zarnik je dal po kratkem nagovorju besedo prvemu govorniku g. župniku Matiju Majarju, kateri je s prav umljivo prepričalno be-

Listek.

Slovensko vseučilišče.

(Iz „Slov. Pravnika.“)
(Konec.)

Poglejmo celo na kratko v druge dežele in med druge narode, da vidimo, kako so se razvijale njihove visoke šole. Ni tukaj prostor popisovati cele zgodovine visokih šol, ktere so že imeli Arabljani, Egipčani, Grki v starodavnih Atenah, Rimljani v vzhodu in zahodu do splošnega preselovanja narodov; omeniti je le, da so 12. stoletja evropski narodi zopet čutili potrebo do visokih šol in da so romanski narodi blage modrice po prestanem duševnem meteži spet gojiti začeli in osnovali so se visoke šole v Parizu, Bolonji in Salernu. V pravoslavnem oziru je posebno Bolonja na Laškem slovela, kjer je Irnerij razkladati začel najdene spise rimljanskih pravnikov; tedaj so se zbirali učitelji in učenci vseh narodov in so v skupno vživali akademiško svobodo, javnost in vsesvetni značaj nauk. Od tod je prišlo dosti pravnikov v nemške dežele in seboj so prinesli rimsko pravo, podlago našega današnjega državljankega prava, katero še je sedaj važen predmet pravoslovja sploh in od 14. do 19. stoletja je bilo ustanov-

ljenih 26 vseučilišč, pristopnih Nemcem, med temi v Pragi leta 1348, na Dunaji l. 1365, v Heidelbergu l. 1386, v Kolonji l. 1388, v Erfurtu l. 1392, v Würzburgu l. 1403, v Lipskem l. 1408, v Rostoku l. 1419, v Greifswaldi l. 1456, v Friburgu l. 1457, Trieru in Ingoldstadtu l. 1472, v Tübingenu in Moguncu l. 1477, v Gradci l. 1486 itd. tako da pride sedaj na poldrug milijon Nemcev eno vseučilišče. Celo enake pravice imajo tudi drugi narodi.

Visoke šole so skladna skupnost učiteljev in učencev, sprevidene sè vsemi pripomočki znanosti, v kateri visokoučeni možje sad svojega premišljevanja delijo z bogato obdarjenimi mladeniči, v katerih se naj vede zbudé in vedno dalje razvijajo. Vednosti morajo biti v zmiraj živi zvezi se vsemi vejami človeškega mišljenja in znanja, potem bodo tudi visoke šole ohranili si vsesvetno (kzomopolitično) pomenljivost.

Blagor torej deželi, ktera ima duševna in materialna sredstva za prave visoke šole, katerih sad blaži življenje in podeljuje narodom neovenljivo slavo. Imena Pythagor, Sokrat, Plato, Aristotel še so po dveh tisočinah let slovita po celem svetu zavoljo blagonosnega vpljiva na razvoj narodov, med tom ko se imen velikih vojskovodjev le sè strahom in preklinjanjem človeštvo spominja.

Po Lutrovi reformaciji je nemški narodni jezik zadobil doma več veljave, ter je izpodrinil latinščino in vse napake, kar jih je z njo v sredoveku združenih bilo. Izkušnja je pokazala, da le v narodnih jezikih tiči skrivnost, kako imajo umetnosti in vede postati občé dobro celega naroda, ne pa samo lastnina ostati posameznih stanov, na škodo vseh drugih. Tridesetletna vojska pa je seboj prinesla ne samo grozo pogina in in razrušbe, ampak tudi konec naredila več izvrstnim katoliškim in nekterim drugim vseučiliščem, in poznej je le vladal hlapčevski duh, ki je tudi seboj privabil obilo romanskih barbarizmov v nemški jezik. Vendar se v 18. stoletju otrse duh svobodnega pretresovanja žalostnih, obtežujočih verig in vzlet znanosti postane naroden z Leibnicem (roj. 1716) in bolj in bolj neodvisen od drugih narodov. Ta čas so si vladarji, knjezi in bogatini za največjo čast šteli, podpirati visoke šole in na marsikterih sijajnih dvorih pogotce so se učenci zbirali, akoravno jih niso povsod samo iz ljubezni do modric vabili v velikanske palače.

V Avstriji je vendar latinski jezik ostal učni jezik na vseučiliščih še do konca prvega četrtletja tekočega veka, in komaj 40 let semkaj je, od kar se je začel rabiti nemški, in ne več ko 20 let, odkar se je poskušalo tudi v slavjanskih narečjih predavati. Vendar

sedo govoril o potrebi in koristi zedinjenja vseh Slovencev. Resolucija, da se zedinijo razkosani Slovenci v eno politično in administrativno celoto, je bila navdušeno sprejeta enoglasno. Pri nasprotnem glasovanju, katero je poskusil prvosednik, češ, da se ne bo moglo reči, da bi ne imel vsak proste volje, da izreče svoje mnenje, ganila se ni ena roka, in tako je bilo pri vseh drugih točkah. Glasovali so le možaki, ker je g. c. k. komisar Pogatschnigg iz Beljaka zahteval odločno, da ženske in mlajši ljudje sploh ne smejo glasovati. Ker se nismo hoteli pripraviti zaradi tega, do zdaj še pri nobenem ljudskem shodu zaslišanega, čudnega zahtevanja, katero nekam čudno ilustruje svobodoljubnost naših „liberalnih“ (1) svobodnjakov, dali smo mu veljati, ker smo bili prepričani, da splošni navdušenosti ne bo delala ta samovoljna zahteva nobene kvare. In tako je tudi bilo res.

O drugi točki govoril je g. župnik Muden in razložil v navdušenem govoru potrebo vpeljave slovenskega jezika v uradnije, ker je to največja krivica, ki se zdaj godi slovenskemu narodu, ko se sodi o njegovej časti in njegovem premoženju v tujem jeziku. O vpeljavi slovenskega jezika v šole, je govoril g. Ferdo Vigele, ki je kot bivši učitelj vedel povedati marsikaj zanimivega. Obe resoluciji ste bile prejete enoglasno. O tretji točki, kako bi se dala zmanjšati plačila in zljajšati kmečko stanje, je govoril g. Josip Noli iz Ljubljane. Pred svojim govorom je pozdravil v imenu ljubljanskih narodnih društev koroške brate, ki so se začeli tako krepko gibati tudi na političnem polju. Omenil je materialne koristi zedinjenja Slovencev in vpeljave dobrih šol na narodni podlagi ter več drugih materialnih zadev. Tudi ta resolucija se je sprejela enoglasno.

O zadnji točki je govoril g. Albin Poznik, predsednik koroškega političnega društva „Trdnjava“, in za njm še g. dr. Zarnik. Pokazala sta, kako je posebno zdaj, ko grozi močna Prusija, potrebno, da se Slovenci zvesto držimo cesarja in domovine, da bode najmočnejša trdnjava zoper vse navale pruske in nemške ravno zedinjena Slovenija. Navdušenost ljudstva je bila posebno velika in jasno se je pokazalo, da je treba le krepke izpodbude in brzo se prikaže tudi koroškim Slovincem prirojena brihtnost, spoznanje pravice in narodna zavednost, ktera bode najbolji jez proti vsem ponemčevalnim nameram. Po končanem dnevnem redu se je oglasil še posestnik g. Kraut iz Bistrice, na ktere ga posestvu je bil prvi koroški tabor in pozdravil taborite ter omenil še nektero o obravnanih točkah. G. dr. Zarnik je potem zahvalil se taboritom za čast, da so ga zopet volili za prvosednika, da so prišli v tako obilnem številu in da se je vzdržal skozi in skozi tako lep red, da se ni primerila niti najmanjša nerednost. Prebral je potem še došle pozdrave od dr. Bleiweisa, od „Slavije“ iz Ljubljane, od rojanske čitalnice, od dr.

izkušnja je potrdila pri Nemcih, kakor tudi pri Slavjanih prikladnost narodnih jezikov za visoke nauke in dobri nasledki za narode so razvidni v zgodovini vseh vekov.

Bodimo torej pravični in ne ovirajmo znanstvenega napredka in razcveta drugim narodom, pa ne pustimo, da bi se tudi nam kratil, ker je narod naš spreviden z bogatimi darovi, kateri ne smejo spavati v mrtvilu, ampak na beli dan se naj spravijo, da jih obsije žarko solnce in da se narod poskusi v duševnem boju. Tudi med narodi velja prislovica: kar je enemu drago, je drugemu milo, torej naj zadobi vsak sredstva za razvoj, ako je pričakovanje opravičeno, da se materialni pripomečki ne trosijo zastonj. Slovenski narod je že pokazal, da iz njega prihajajo pogostoma izvrstni talenti, torej se tudi med učeni vseh stanov že od nekdanj nahajajo naši rojaki, kar celo nepristranski sosede priznavajo in le domači zaslepljenci ali hudobni odpadniki so zadnja leta (menda težko v svojo lastno čast) širiti začeli misel pri sosedi, da so Slovenci gens inferior (ljudje nižje vrste), katerim bi se torej le v lastno sramoto dovolile narodne srednje in višje šole. Duh vedno napredujočega časa pa bode poteptal tudi take žalostne prikazni in mi zahtevamo za našo nadejpolno mladino, ktera ni najslabši del vsacega na-

Lavriča in več drugih, ki so bili z veliko radostjo sprejeti.

S trikratnim navdušenim končnim klicem: Živela Slovenija, je bil potem končan tabor, kateri nam ostane v živem spominu, ker je očitno pokazal, kar smo že zgoraj izrekli, da Koroška še ni izgubljena. Po končanem taboru smo se še dolgo v veselej družbi pri petji in narodni godbi veselili in marsiktera navdušena napitnica se je govorila. Ljudstvo je tudi popevalo in rajalo do pozne noči, kajti vsacega je srčno veselilo, da se je tako slavno končal dan družega koroškega tabora. Kakor smo slišali, ne mislijo koroški rodoljubi opešati, temveč drugo leto zopet sklicati več taborov. Mi jim kličemo pristrčno: Bog daj srečo, in: Živeli koroški Slovenci!

Kranjske gimnazije pa narodna ravnopravnost, vladna pristranost pa nemškutarske namere.

La statistique est aussi la science raisonnée de faits.

(Dalje.)

Osnovni učni načrt na dotičnih mestih odločno zahteva, da se vedno dajo tudi pismene naloge. Pismene naloge naj se skladajo deloma doma — domače naloge, deloma pa v šoli — šolske. Učitelj, pravi dalje učni načrt str. 183., mora (musa) doma naloge vseh učencev popolnoma pregledati in popraviti. On (učitelj) mora (hat zu) natanko zaznamovati vse napake zoper slovnico, pravopis, medpičje, zoper razvrstitev besedi in misel, vse napačne pa nepristojne izraze itd. Za trdo je tudi obvezan (učitelj) v šoli jih obravnavati in pri popravil naslednje naloge pogledati, da so vsi učenci napake stare naloge tudi sami popravili. Postava namreč zahteva, da se pismene naloge v malo knjižico spisujejo.

Rečeni naši učitelji so si pa to delo jako olajšali. Pismenih nalog (domačih) navadno niso dajali; k vedemu smo konec semestra eno na listek spisali. O popravil te naloge ni bilo duha ne sluha. Pred ko ne so dotične naloge ostale brez vsega pregleda, brez vse veljave ter šle tje, — kamor celo cesar. . . . Pa kaj zahtevam? Kako bi bili učitelji naloge postavno popravljali, če sami jezika ne znajo. Med dijaške napake bi bili morebiti lastne (profesorske) napake vrivali. Vsaj pri latinščini smo to pri dveh teh modrijanov zasledili pa tudi součence imeli, ki se je drznil gosp. profesorja za rudeči risek poprašati in nevernega Tomaža na Šulcevo veliko slovnico zavrniti. Ali je mogoče, se pri takih učiteljih, pri tako malo urah kaj pridnega naučiti. In pri takih razmerah se c. k. vlada še hvallisa, kako skrbljivo za nas in naš jezik skrbi, da vse stori, kar bi narodovem razvitku pripomoglo.

„Vaš jezik je v šole in urade vpeljan.“ O gren-

roda, učne zavode za vse potrebne stanove, da bode deležna v najlepši dobi življenja tudi največje duševne slasti, katero dajejo boginje modrice v srečo in čast budnega naroda, kateri je zmiraj neoskrunjen, zdrav in mlad kakor to zahteva njegova boljša prihodnost, ki ga kljubu vsem oviram gotovo čaka.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani je torej pogoj zdravega in izdatnega razvoja slovenskega naroda in skrb njegovih sinov bode, da se bodo znanosti po naravni poti v polni meri delile, sprejemale in širile; dokler pa nimamo priložnosti razvijati dušnih moči, naj obmolknejo naroda obrekovalci se svojim prezgodnjim klevetanjem.

Koristi v materialnem oziru za slovenske pokrajine in poglavito mesto, belo Ljubljano, naj popisujejo drugi časniki v svojih obširnih predelih, tukaj še le omenimo to, da so se od nekdanj v vseh deželah mestne občine potegovale za šole, posebno pa za visoke šole; branile so se jih le v divjih državah, kjer bi izobrazenost zatemnila bila male duhove in razkrila predrznost praznih glav.

Iz pravniškega in sploh znanstvenega ozira tedaj prosimo za vseučilišče in sicer brez odlašanja, da se razširi učenost po slovenskih deželah, puhlost pa v svoje meje zavrne.

kobna ironija! S tem se vendar ne bomo zadovoljili, če „uradni list“ (Amtsblatt) naše ljubeznjive Laibacherice sem ter tje tudi objavi kako poslovenjeno postavu. Pravijo, da je vladni in uradni prestavljaec ravno eden mojih izvrstnih učiteljev! Iz nabranih „uradnih listov“ naletim na št. 104 („Laib. Ztg.“) Slovence so jeli pri naši deželni vladi čestiti, kajti dotična postava, važna za naše umetnike, stoji slovenska na prvem mestu, v prvem predalu: „V državnemu proračunu za leto 1870 (z glavnje 8 — —) poterjenemu — — — itd.“ Res klasična prestava, ker v kratkem prvem odstavku nahajam 7 (rečem sedem) debelih oblikoslovnih kozlov! O sprelepem skladji mi še besedice ziniti ni treba! In dragi čitatelj, to niso in ne morejo biti tiskarski pogreški. Sramota — „vaš jezik je v šole in urade vpeljan!“ Ali popred nisem po pravici rekel, da vse nemčonsko krdelo z celim vladnim repom nima ne enega na svoji strani, da bi znal naš narodni jezik pravilno pisati. V kratkem prestava našega deželnega zakonika je taka, da se bogu usmili. „Pravnikov“ C. bi jo bil imel zadnjič dosti bolj bičati. Vlada noče prikloniti onih 300—500 gld. kakemu spretnemu peresu, ampak daje zaslužek svojemu privrženecu, ki prevažni nalogi nikakor kos ni.

Kdo bi ne bičal takih tlačiteljev naše narodnosti? Kar se bi pri resnobnem postopanju v pičlih dveh urah dalo opraviti, nam taki učitelji ravno pokvarijo. Pri njih se slovenska mladina gotovo ne izuri v materinem jeziku, ampak oni jej še pokvarijo naroden govor, naravno narodno mišljenje, ki so ga iz domače hiše v šolo prinesli. Koliko součencev, koliko znancev poznam, ki se, sedaj šoli odrasli, jezijo nad seboj, še bolj pa nad učitelji, da se še domačega jezika niso naučili, da so jim ravno taki nespretni ali nemškutarski učitelji uničili vse pognale domače kahi. Jaz bi marsikaj za narod napisal, ko bi pisati znal, mi pravi stari prijatelj. Rad mu verujem, ker meni se enako godi. Človek bere, nabira in misli, pa vendar ne more tega popolnoma dohiteti, kar je v mladosti zamudil; in te zamude so krivi oni zaspani, neredni pa nespretni učitelji in samovoljna c. k. nemčevalna vlada. Pa dosti, ker za hrbtom slišim „Daničarja“ se jeziti in me na četrto božjo zapoved zavračati! Slovenci, na narodnej poti ne pridemo naprej, dokler se ne znebimo one hlinjene hvaležnosti, one pasje udanosti, pa ne privadimo mladostne odkritosrčnosti in priprostosti!

Tem večja čast in hvala gre onim spretnim in marljivim učiteljem, zvestim sinovom našega naroda, ki po mnogih razredih vseh treh kranjskih gimnazij pošteno in vestno podučujejo mladino v narodnem jeziku. Ker nisem vajen koga na dolgo in široko hvaliti, tudi njim ne bom pel posebne zahvalne pesni; tem manj ker bi jim pri sedanjih političnih razmerah še všeč ne bilo. Pa njihovo blágo delo se samo hvale in iz sto in sto src leto za letom poganja lepa mladika hvaležnosti, ki do smrti usahnula ne bo.

Da bi krivico učne uravnave naših gimnazij še bolj sprevideli, bi moral slovenskemu uku, pičlim njegovim uram primerjati, kako in koliko časa na teden se drugi predmeti učé. Videli bi, da je vse nemško, kakor da bi naše srednje šole stale med tridimi Nemci Gorenje Avstrije. Samo krščanskega nauka so se nekoliko usmili in podučuje se v Novem mestu na nižji gimnaziji po slovenski, na viši pa po nemški. Zakaj da se ga kranjske gimnazije učenci, brez izjeme Slovenci, le v prvih dveh razredih slovenski učé, v tretjem in četrtem pa po nemški, mi je nezapopadljiva uganka. Enako se godi v Ljubljani: v prvem in drugem razredu po slovenski, naprej pa v vsezveličavni nemščini. Kako se reši navskrižnost med djanskim stanjem pa uradnim razglasom, da se krščanski nauk pri nas na nižji gimnaziji po slovenski učí? Koga misli uradno sporočilo s tem slepiti? Zakaj se po vseh treh gimnazijah s krščanskim naukom enako ne ravna? Ali se v Kranji in Ljubljani g. katehetje s c. k. vlade bojé, da bi se naši slovenski dijaki premalo in prepozno ponemčili? Za to že drugi učni predmeti dovoljno skrbé.

Poglejmo v cerkev. Pri dijaški maši ob nedeljah in praznikih se pridiguje v Kranji po slovenski, v Ljubljani in Novem mestu pa po nemški. Kako se cerkveni

govori, dijakom namenjeni, skladajo s šolskim podukom krščanskega nauka! Krščanska cerkev, naša skrbljiva mati, rada povsodi poudarja, da je vsem ljudem, vsem narodom enako pravična, da pri službi božji nikoli ne podpira drugih svetnih namenov. Pri nas in v Novem mestu je pa blizu c. k. vlada zvezana s cerkvijo, zato presveta cerkev s nemškimi pridigami vladi pomaga slovensko mladino potujčevati. Izgovori tu nič ne veljajo. Dijaška maša in pridiga ste dijakom namenjeni, ker so dijaki Slovenci, se mora, tako bi naš stereotipni logikar sklepal, tudi pridigovali slovenski. Ali bi morebi zaradi deset ljubljanskih nemškutarčkov moralo sto in sto Slovencev celo na duši škodo trpeti!

Beseda božja v božjem hramu govorjena, nima nikoli imeti posvetnih onih tako pristranskih krivičnih namenov. Če hočejo naši pridigarji srce mladine požlahtniti, njen duh povzdigniti v nadzemeljske razmere, mladino v resnici navdušiti za pošteno in pravito življenje, morajo jej s posvečenega stališča govoriti v razumljivi materini besedi. Ali res mislite, da niži gimnazijalci razumejo vaše pridige? Glavo bi zastavil, da še ena desetina, kljubu največi zapovedani in privajeni pazljivosti in nehotečemu zevanju, ne razume vaših nemških govorov. Ali gluhim stenam govorite? Iz cerkve tedaj s tujo komedijo!

In zgornji gimnazijalci. — Razumljive besede jim sicer bijejo na ušesa, v srce pa jim ne segajo. Najpriprostiša beseda našega domačega pridigarja me v srce gane, me za dobro in blago navdušuje in greh mi res ostudnega popisuje; najlepše besede našega škofijskega komisarja, s prijetnim naglasom govorjene in v umetne stavke sestavljene pa me nikoli niso navdušile, nikoli ne ganile, še celo o tako resnobnih velikonočnih vajah ne. Nezamrli Slomšek je zastran tega pač pravo zadel ko je tako nemško početje neumščino zval. Slovenski duhovniki, ne bodimo šalobarde!

Ali hočem še govoriti o drugih predmetih gimnazijskega uka? Torbo sem tako z vrhom nabral z osebnim in neosebnim gradivom, da bi ž njim cele pole napolnil. Povedal bi, kako neusmiljeno se naša mladina muči, kako nespametno ž njo ravna. In naši nemčoni in c. k. vlada to metodo še zagovarjajo. Egger pa Vrečko (kot se možicelj na volilnih pozivih dobro slovenski podpisuje — drugače je le Wretschko!), nekdanja učitelja na naši gimnaziji sta celo na Dunaji v društvu „Mittelschule“ zavračala naše pohlevne zahteve, jih zavijala in grdila. Vrečko se je še celo predrznil v „N. fr. Presse“ nas očitno napasti; tačas so ga bile pošteno stare „Novice“ oklestile. Tu zavračam čestite čitatelje na oni sestavek, ki ga je blizo N. vrednik pred 4 ali 5 leti priobčil. Tam dobé dostojno razkrite rane, ki jih huje — nemške šole, nemški in nemškutarški učitelji sekajo slovenskemu narodu. Le škoda, da dotičnega sestavka, one obrambe zoper strastne Vrečkove zvižaje ni nikdo ponemčil in „Pressi“ v dar in pojasnilo poslal!

V tem odstavku bi imel tudi razkazovati, kako učitelji svoje dolžnosti opravljajo. Kako nekteri drugod iščejo poštenega in nepoštenega zaslužka, šolo pa zanemarjajo. Povedal bi, kako je eden najbolj razupitih nemških profesorjev pri bogatem dohtarji služil mastne denarje; tam se je s zasebnim podukom napanjal in svoje moči kratil, šolo pa med letom pogostoma zanemarjal, izgovorivši se, da so njegove moči oslabele! Povedal bi, kako nek drugi Nemeč navadno po pol ure zamudi, ali ga pa še celo uro v šolo ni. Pred ko ne pri svojem tubusu zaspi, ali pa vsaj ž njim denarje srka iz mladih nemškutarčkov! In tako naprej brez konca in kraja. — Tagblatovci! če vam je ljubo, vam znam z imeni postreči. — Bog vari, ko bi naši narodni učitelji tako postopali. Njim neprijazna c. k. vlada bi jim bila vsak mesec ostre ukaze pošiljala, jih grajala, jim žugala. O ti pravična, o ti nepristranska nemška vlada!

(Dalje prih.)

Dopisi.

Is Postojne 19. sept. [Izv. dop.] Potrebno je na enostranski dopis s Postojne od 5. t. m. natisnen

v „Narodu“ števil. 105 odgovoriti. Da se je veselica napravljena od čitalnice in sokola pod milim nebom zavolj slabega vremena prikrajšati morala, je res. Da bi pa osnove naprej vedeti mogli, da bode navečer dež, ker je celi dan lepo solnce sijalo, tega dopisnik vendar zahtevati ne more, zakaj, ako ravno je vreme tukaj spremenljivo, vendar le vsakdan ne dežuje.

Čitalnica je pretečeno zimo in spomlad napravila osem veselic vse z igrami, med katerimi se je tudi že predstavljala igra poslovenjena od vrlega našega rodoljuba R. Silvestra „kdo ve čemu je to dobro“. — Vse so bile z veliko in hvale vredno, nepričakovano umetnostjo naših mladih diletantov dovršene v naj večje zadovoljnost poslušalcev. — Kje je takrat dopisnik od 5. t. m. bil, da ni nikoli besedice črnil? —

Zakaj se je veselica na vrtu napravila, naj tudi dopisnik izve. Namen čitalnic in sokola je med drugim tudi razširjanje omike, in zburjanje narodne zavednosti med ljudstvom. — Da bi se prosto ljudstvo veselice udeležiti moglo, se je predstava na vrtu napravila. Lepo petje in dobre igre imajo največo moč na človeško srce.

Od dolnje Sotle 19. sept. [Izv. dop.] Blizo štirinajst dni je že, kar baron Rauch ni nobenega uradnika odpustil. Ta prikazen je za naše zadeve zares nekaj nezaušišanega! Ali je uradništvo že res tako prephano in prevetrano, da ni več narodnjaške ljuljke v njem, ki bi služila Rauchovim purifikatornim težnjam kot „gradivo“, ali je pa ne mara volk v njem se v jagnje spremenil. Ne eno ne drugo. V uradništvu je še zmerom dokaj, se ve da latentnega narodnjaštva, da! več narodnjaštva nego magjaronstva, in Rauch-volk se ne bo nikoli v Rauch-jagnjeta spreobrnil. Ljudem se pa dozdeva, da se ne upa več, meni nič tebi nič vsak dan družega uradnika za zajutrek v kavo zdrobiti; tako stoje Stojanovič, Živkovič in Fodroci, trije uradniki, sicer magjaroni, kot saborski člani pa opozicionalci denašnje sisteme, že dalj časa kot proskribirani na njegovem rovašu, pa še denes okleva Rauch-atrapos jim nit življenja prestriči. Zakaj se le boji! — Kdor bo kdaj Rauchovo življenje opisoval, ta bo v vseh opozicionalnih časopisih, ki se z našimi zadevami pečajo, našel dosta črtic iz njegovega življenja zabilježenih. Na to grmado hočem tudi jaz dve biljki položiti, ki do zdaj niste še nikjer omenjeni bili, in ki jegov nemoraličen značaj, jegovo črno dušo dosta grdo razsvetlujejo.

Kakor znano pobegnil je denašnji Rauch-ban leta 1848. pred „Ilirci“ v Brežice. Živel je tam eno celo leto. Stanoval je za gradom v nekej krčmi blizo savskega prevoza. Krčmarica bila je vdovica in imela dve odrasčeni hčeri. Rauch že tačas ne imajoči ne vesti ne čudorednosti, žapeljal je eno krčmaričinih hčeri v polteni greh, in sad tega nemoraličnega Rauchovega voinka bilo je nezakonsko dete. O daljnjej osodi zapeljane matere in njenega deteta bi mogel kdo iz Brežic kaj več povedati. — To je ena biljka, ki jo polagam na grmado Rauchovih zločinov — Druga je pa, da je med časom svojega izgonstva v Brežicah konterbandiral hrvaške cigare čez Sotlo, in zasačen imel dokaj sitnarij s finančno stražo in nezadnje bil je obsojen na plačanje precej visoke globe. Če en baron! Rauch cigare kontribandira, je to vendar nekaj tako grdega, da grjega ne more biti, on se je s tem postavil v eno vrsto s „tobakarji“, ki so ob tem živeli, da so tobak iz Hrvaškega kontribandirali, in ti tobakarji bili so izvržek človeškega društva. —

Včeraj 18. t. m. bil sem v Zagrebu. Imeli so na kaptolskem trgu zopet „parado“. Krstila se je namreč zastava 80. (Zagrebskega) domobranskega aliter honvedskega bataljona. Rad bi opisal to „parado“, pa jo nisem v stanu opisati, ker nisem mogel tako blizo priti, da bi bil mogel vse videti, in vse slišati, kaj se je godilo in kaj se je govorilo. Toliko pa morem reči, da navdušenega vzklika od strani domobranskega bataljona ni bilo nobenega slišati. Vse je bilo nekako mrtvo, nekako potrto. Kaj ne bi! saj večje sramote ni, nego Hrvat v honvedske uniformi. „Najlepši“ Zagrebški kanonik Pavlešič je dalj časa iz vzvišenega mesta govoril. Videl sem ga govoriti, ali slišati ga

nisem mogel. Toliko sem pa opazil, da je bil bolj k zbranim gospem obrnen nego k honvedom. Kaj ne bi! saj so mu le te dale epiteton ornans „najlepšega!“ Kdo ne bi bil za tak epiteton hvaležen? Mogel bi Vam še kaj več o tem „najlepšem“ povedati, pa ker je duhoven, kateri stan sem vedno visoko čislal, naj bo plašč čeznj vržen.

Is Ptujja 19. sept. [Izv. dop.] (Dvojni ubožček i.) Ptujsko mesto ima župana, ki prav marljivo skrbi za ptujске ubožčke. Vsako priliko zgrabi, da jim par krajcarjev pridobi. Ako se kje Slovenci veselijo, pa hajd naj plačajo ubožčekom po 5 forintov. Tako smo se 11. t. m. v čitalnici prav razveseljevali, kjer je bil izvrstno predstavljen „tat v mlinu“; tombola in ples in nekaj petja je veselje še povzdignilo. Pa za to veselje, ktereга naši nasprotniki ne morejo zapopasti, je bil predsednik čitalnice obsojen, petak kazni zavoljo pregreška policijskega reda platiti tukajšnjim ubogim. Sodnik župan pa je eden tistih ubogih, od katerih sv. pismo pravi, da pridejo v nebesa; on se ve da je že v ustavovernih nebesah tukaj na zemlji. Kako so se ti ubogi v duhu blamirali skoz kazensko razsodbo dne 14. t. m., bodemo drugič obširnije povedali, kader bo de viša sodnija reč razsodila. Za zdaj pa naznanjamo, da bode v veselje č. gg. čitalničarjev, morebiti tudi v veselje ptujskih ubožčkov oboje vrste, prihodnje nedeljo 25. t. m. predstavljen „klobuk“, kteromu sledi spet tombola in ples. — Zato pridite obilo k veselici „bratom ne veselje!“

Is Srbije 17. sept. [Izv. dop.] Naš mladi knjez potuje zdaj po Srbiji. Vladarstvo ga je poslalo okolo, da se z narodom seznanj. Kakor vsak mlad narod, tako so tudi Srbi jako dinastični. Tako pozdravljajo knjeza povsod še preveč devotno in ponižno. Dopisniki iz raznih malih mest popisujejo sosebno v vladnih srbskih listih sprejem knjeza, ktereга na pr. imenuje dopisnik iz Zablježe preveč ponižno „največe blago ovog sveta, našeg mladog gospodara“. Drug dopisnik iz Obrenovca pripoveduje kako s slavo je ljudstvo sprejelo „dičnog in obšte ljubljenog mladog knjeza.“

Ukazom 10. sept. je imenovanih tistih 24 odličnih mož, ktare ima knjez (vlada) pravico v našo skupščino (srbski parlament) voliti. Srbska narodna skupščina pak, ki bode te dni zborovala, ima malo podobnosti z vašimi zbori. Pri nas se vse mirno vrši. Narodna vlada ima večidel le prijatelje v skupščini. Kar je izobraženijih elementov (mnogo poslancev namreč ni pisati ne zna), ti vidijo, da je vlade resna volja napredek v omiki pospeševati v znotraj, in na zunaj pripraviti in pripravljati se na končni boj za jugoslovansko svobodo.

Srbski časopisi posebno vladni, si prizadevajo izbranje vladnih oseb v narodno skupščino narodu prehvaliti in poudarjajo posebno liberalnost srbske vlade. „Jedinstvo“ na pr., list, ki nima uradnega lica, ki pa je ustanovljen in podpiran od ministerstva, piše o teh izborih: Knježevi vladji, kteri je šlo za to, da Srbijo uvede v hram ustavnosti in novega duha, stala sta odprta dva pota: ali uradnikom odprti pot v narodno skupščino pustiti, ali virilne glasove vpeljati. Vlada uradnikom ni pota odprla v skupščino, ker so uradniki en del vlade in je narodni vladji na tem ležeče bilo, da ostane z narodom v dotiki in se drži načela: „vse za narod z narodom.“ Zato je ustava srbska tako narejena, da vlada imenuje nektare ude, ki zraven izvoljenih narodnih poslancev v zboru posvetujejo. Listina uovuimenovanih kaže, da so izbrani taki možje, ki administracijo poznajo, ki so izobraženi.

Omenjeni list se veseli, da med izbranimi možmi ni vladnih svetovalcev niti policijskih uradnikov. Vladni ljudje imajo biti le komisariji, ki naj osnove postav izdelajo, skupščini podložje in razjasnijo. Skupščina pa naj bode, kakor je res zdaj, neodvisna od vlade.

Torej vidite, da ustavni temelj naše mlade države ni gnjil, ter da je upati daljšega lepega razvoja. Saj še v Avstriji in v drugih državah vlade niso do tega prišle, da bi same svoje uradnike zadrževale od parlamentov. Narobe, radi bi posebno v Avstriji, da so sami c. kr. predstojniki, sodniki à là Kromer, tudi narodni zastopniki.

Naša vojska se pridno vadi v orožji in je pripravljena udariti, kadar pride čas in znamenje.

Politični razgled.

Glavno bojišče je zdaj pred Parizom, kjer se pruska armada nabira, dasiravno ni še tako blizu prišla, da bi se mogel že veliki boj za utrjeno območje začeti. Iz Pariza je šla večina novozbrane francoske vojske v posameznih oddelkih nasproti. Telegraf že poroča o posameznih bojih posebnost na jugu pod Parizom. Iz Orleana se telegrafira, da je pri Vissous-u prijelo 25.000 Francozov 15.000 Prusov. Prusi so bili tu premagani, so izgubili mnogo mož in so se morali k svoji glavni armadi nazaj pomakniti. — O enacij manjših bojih se pripoveduje, da so bili pri Chatillonu, pri Clamartu, pri Melunu. — Pariz je pripravljen. Dopisnik hrvatskega „Zatočnika“ iz Pariza 12. sept. piše, da je oboroženih navdušenih brambovcv čez 500.000. Dasiravno niso vsi izurjeni, in imajo nekteri slabe stare puške, vendar bode Pariz pokazal, da zna še kaj družega nego peti in plesati. Enako tudi piše dopisnik stare „Presse“, ki zopet trdi, ka je več ko mogoče, da bode pred Parizom zvezda nemškega orožja otemnela. — Iz nemških listov soditi, pozná tudi pruska vojska to nevarno stanje. Zavoljo tega se je pomnožila želja po miru; in Prusi nameravajo Pariz le obdati in s tem, da se mu vse dovoznje zapró, sestradati, a ne naravnost z vojno silo mesta jemati.

V dunajskem državnem zboru so se federalistična in ustavoverna stranka 19. t. m. v prvič merili. Rechbaurov nasvet naj se volitev predsednika odloži na prihodnjo sejo, ker poslancev iz Češkega še ni, je z enim samim glasom večine obveljal (67 proti 66 gl.) Ministra Petrinó in Stremayr sta glasovala takrat s federalisti. Sturmov nasvet, naj se državni zbor do 3. oktobra odloži pa pri glasovanji ni obveljal (66 proti 65.) Prihodnji pondeljek bode seja, v kateri bode torej predsednik volil. — Gosposka zbornica je imela sejo in je sklenila z adresno na prestolni govor odgovoriti. V odbor za izdelanje osnove adrese je izvoljena večina nemških ustavovercev, torej je jasno, kaka bode adresa.

Iz Dunaja prihaja poročilo, ki ni brez politične važnosti. Cesarski namestniki iz Tirolskega, Moravskega in Šlezije: gg. Lasser, Poche in Pillersdorff, so iz svojih služeb odpuščeni ker so v zadnjem državnem zboru glasovali z ustavoverci za odloženje sej državnega zbora. To odpuščenje se je zgodilo vsled ministerskega sklepa.

Čehi so zaradi nemilostnega sprejetja svoje adrese pri cesarji razdraženi. „Pokrok“ pravi, da se Čehi ne strašijo boja na življenje in smrt. Cesar bode deželnemu zboru odgovoril na adresno. „Nar. Listy“ pričakujejo, da bode potem odgovor deželnega zbora „ognjen.“ — Pri cesarji je imel Leo Thun še posebno avdienco, ki je nad pol ure trajala. Zarad tega se boje, da bi utegnili česki plemeniti velikoposestniki voliti v državni zbor. Temu nasproti kličejo česki listi: Živela deklaracija s plemstvom ali pa brez plemstva!

Kako Prusi mislijo vojno končavši mir delati, kako republiko nasproti ne vedó kaj bi, in s kom bi se mirili, že nekaj časa pripovedujejo Bismarkovi listi. „Nordd. Allg. Ztg.“ pravi, da v Nemčiji nihče prej na mir ne misli, predno bode Pariz vzet ali pa prostovoljno odprt. — Dalje ne neha omenjeni list Napoleona kot pravega in postavnega vladarja zaznamljati in pravi, da francoska vlada še ne vé, ali se je Bazaine v Metz za republiko določil ali ne.

Rim se je po kratkem boji udal Italija nom 20. sept. S tem je važno evropsko vprašanje, italijansko edinstvo, rešeno. Papeževa vojska se je le kratko časa branila, potem na papeževo povelje belo zastavo na baterije vteknila. Natančnejših poročil še manjka. — Italijanski minister za uk in bogočastje je vsem italijanskim škofom pismo poslal, v katerem jih svari zoper vlado in za papeževo posvetno oblašt govoriti ali delati. Ob enem v tem pismu zagotavlja, da hoče

Italija papežu pustiti popolno samostojnost in svobodo v njegovem duhovniškem delokrogu.

Razne stvari.

* (Nov časnik) pod imenom „Südslavische Zeitg.“ se snuje in ima izhajati v vojaškem Sisku. Glavni vrednik mu bode že iz leta 1848 in 1849 dobro znani g. dr. Prauss, ki je takrat vredoval list enacega imena. Ustanovniki želé v vredništvo dobiti tudi enega Slovence, kateri želji mi brez pridržka pristopimo, kajti slovenske stvari niso bile v nemškem časopisju že dolgo tako slabo zastopane, kakor zadnja leta. Pri nas vse roke križem drži in če človek bere krasue dopise iz raznih slovenskih krajev, ki jih je prinašal Tkalčev „Ost und West“, mora žalostno zdihniti: Kam so zginili ti delavci? in si nehoté priznati, da smo v tem oziru zadnje čase šli — hitro rakovo pot.

* (G. Franc Povše) v Gorici je izvoljen za zapisnikarja v odseku za svilarstvo in čebelarstvo štajarske kmetijske družbe.

* (Kranjski učitelji) zdaj zbrani v više obraževanje v Ljubljani, so uredili in napravili za denes

prav zanimivo razstavo šolskih učnih pripomočkov brez vstopnine. Glavna hvala gre učiteljem gg. Stegnarju, Lapajne-tu itd. Razstava je jako podučljivo sestavljena in je lep korak napredka v učiteljskem življenji. Naš neučiteljski poročnik nam piše, da se sme v obče reči, da se denašnji učitelji izvrstno odikujejo od učiteljev prejšnjih let in da je sad njih delavnosti gotov nam — nam Slovence.

* (Graško razstavo) je preteklo nedeljo obiskalo 14.500 oseb.

* (Rojanska čitalnica) napravi v nedeljo 25. t. ob 6 uri besedo z deklamacijami in igro „V Ljubljano jo dajmo.“ Uljudno vabi k udeležbi ude in vse rodoljube

Obor.

Dunajska borska 21. septembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	57 fl. 70 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66 „ 80 „
1860 drž. posojilo	92 „ — „
Akcije narod. banke	713 „ — „
Kreditne akcije	255 „ 75 „
London	124 „ 40 „
Srebro	122 „ 75 „
Napol	9 „ 91 „

(10) C. k. priv.

V 5 minutah bele zobe.

Od dunajskega zdravniškega svetovalstva preskušena „vilna zobna pasta“ („elfen-zahn-pasta“) vsled svojih protignjilobnih in protikurdejskih (antiskorbutnih) lastnosti neskončno dobrodejno in zdravilno vpljiva tudi na zobno meso in na vse tvorine ust, tako da so vsacemu, kdor jo rabi, seveda nepotrebne vse zdravniške ustne vode, paste in štupe.

Rumeni in črni zobje postanejo pri prvi porabi te paste v petih minutah pod polnim poroštvom beli ko sneg, ker se ž njo odpravi tudi najdebeleja veštansjska skorja.

En karton s podukom velja 1 gl. 80 kr. a. v. ali 1 tolar v srebru.

Da se izogne ponarejevanju, stoji na vsakem kartonu moj podpis.

Kupčijska zaloga

Traugott Feitel-na

Kärntner-Ring Nr. 2 na Dunaji.

Št. dež. realna gimnazija v Ptujem.

Vpisovanje dijakov v prvi in drugi razred godi se dne 29. in 30. septembra. (3)

Ravnateljstvo.

Jaz Viljelmina Rix

vse depote razpustila zaradi ponarejanja. Moja prava pasta Pompadour, tudi črnbna pasta imenovana, nikdar ne ostane brez vspeha, ki je zavijen nad vsako pričakovanje, edino garantovano sredstvo za hitro in nemotljivo odpravljanje vseh mozoljev na obrabi, saj je v celoti pripravljen, da se denar rešuje. Garancija je tako gotova, da se denar rešuje, ko bi vspehi izostali. Piskere te izvrstne paste s podukom 1 f. 50 kr. (11)

Prava Pasta Pompadour.

Ko bi ne imela zaščitnega vspeha, bode se denar brez ovir nazaj postal.

Posilja se po povzemni (Nachnahme).

Zahvalna pisma se ne razglasejo.

Brez medicin in brez dijete

se zdravijo, oziroma zlajšujejo vse nervozne bolečine s pomočjo

glavno-therapeutičnih aparatov,

edinih, ki res zbujaajo galvanični tok v telesu (nosijo se vedno na telesu) in čijih intenzivnost zadostuje, vodo razdeljevati.

Poroki smo, da ti aparati storé svoje dolžnost in prosimo, naj se ne stavijo v eno vrsto z navadnimi reumatičnimi verigami in enakimi priporočbami, ki so vsemu velikemu kričanju kljubu brezuspešne in nerabljive in na kterih se ne dá dokazati najmanj elektricitete.

Naši aparati, edini rabljivi te vrste, gotovo takoj odpravijo glavno- in zobobol. najtrdovratnejše kašljanje v oni noči, reumatizmus, želodčni krč, bolečine v telesu, vratu, hrbtu in prsih, bodenje protinsko in druge bolečine v kratkem času.

Galvano-therapeutični aparati se izdelujejo v treh velikostih, za otroke po 3 tolarje, za odrasčene po 5 tolarjev, in posebno močni za odpravljanje trdovratnih bolečin po 7½ tolarjev. Pošiljamo jih takoj, ako se nam dološlje zaznamovana svota. Dopise prosimo frankovane.

Adolf Goldstein & Comp. v Berlinu, Fürstenstrasse 22. [5]

Epileptični krč (božjast)

pismeno zdravi specialni zdravnik za božjast doktor O. Killisch v Berlinu, zdaj: Louisenstrasse 45. — Ozdravil jih je že nad sto. (35)